

Thomas Herrgård

Ord och inga visor

En samling tragikomiska pjäser om
kärlek, drömmar och brustna illusioner

Innehåll

God jul för helvete - En tragikomisk historia omkring jultid

Roger - En telefonmonolog

Harry's bar - "A kiss to build a dream on"

Indiansommar - En historia i fyra delar om ett mord

Alla pjäserna är uruppförda på Bergslagsteatern i Avesta mellan åren 1996/97 (God jul för helvete, Roger och Harry´s bar) och 2016 (Indiansommar). Gemensamt för alla pjäserna är att de spelades med en stor närhet till publiken, ett val vi gjorde för att framhäva äktheten och närvaron hos skådespelarna. Musiken har också varit viktig för alla föreställningarna. Bl.a. Jazzen i "Harry´s bar", Merry x-mas war is over i "God jul för helvete" eller inledande musikpartier till de olika delarna i "Indiansommar" (bl.a. Adele-When we were young och Tom Waits-Walk away). Under 2019 har de alla genomgått en uppdatering och mer eller mindre bearbetats av mig på nytt.

För eventuella uppföranderätter hänvisar jag till ATRs förlag.

Thomas Herrgård

Avesta 2019

God jul för helvete

en tragikomisk historia omkring jultid

**Av:
Thomas Herrgård**

ROLLER:

Ingemar - En av sönerna

Martin - En av sönerna, hemkommen från ett behandlingshem.

Pappa

Mamma

Ingrid - En faster på besök.

Grannen

MILJÖ:

Vardagsrummet i ett vanligt medelsvenskt hem på julaftonen. Det finns en gran, en teve, glas att hälla upp drinkar i och det sedvanliga vardagsrums-möblemanget. Åt ena hållet leder en dörr ut mot ytterdörren och åt andra hållet en dörr ännu längre in i hemmet såsom kök och andra rum.

Pappan och Ingemar är ensamma i rummet. Pappan går runt och röker och dricker glögg ur en kopp som han hela tiden fyller på från en glöggkanna. Ingemar följer honom tyst med blicken.

Pappa - Ingemar, har du något nyårslöfte i år? (*ser på cigaretten*) ... jag ska i alla fall lova att sluta röka. Ja, så får det bli...

Ingemar - Idiot...

Pappa - Va!

Ingemar - Idiot sa jag. Det gjorde du förra året också.

Pappa - Vadå?

Ingemar - Du lovade att du skulle sluta röka, men du röker ju fortfarande.

Pappa - Ja. Fast bara när inte mamma ser på.

Ingemar - Du håller ju aldrig vad du lovar, då är det inget löfte, då är det bara skitsnack.

Pappa - Ja, ja... (*Skrattar till*) Fast man måste ju ha något att lova nästa år också.

Ingemar - Du kan lova att lobotomera dig.

Pappa - Lobotomera mig?

Ingemar - Så slipper man höra mer av ditt skitsnack.

Pappa - Ska du börja med det där i år igen. Du ska ha för skitsnack du. Jag har önskat mig snälla barn varenda jul, men har man fått det? Snälla barn och en glad och trevlig jul. Har jag det va? Er har jag fått dras med och det är väl mer som ett straff det...

Ingemar - Nä, och jag fattar inte ens vad jag gör här.

Pappa - Firar jul, upplysningsvis. Gran, julmat, familjen, teven... Äh skit i det där nu Ingemar. Skål, drick nu ur den där glöggen, för inte tror du väl att du har fått det för att du ska värma händerna.

Ingemar - Det var väl tillräckligt svårt för dig att bjuda.

Pappa - Vad menar du?

Ingemar - Ge bort all den här goda glöggen menar jag, eller du har kanske köpt tillräckligt i år, så att det räcker till både dig och oss andra här... Vad fan håller hon på med där inne?... (*Ser bort emot en av dörrarna som om han väntar sig att någon ska komma ut där*)

Pappa - Faster Ingrid kommer i år också.

Ingemar - Fy fan, har inte hon dött än.

Pappa - Inget sånt prat i mitt hus... Hon har ingen annanstans att ta vägen.

Ingemar - Hon kan väl sitta kvar på hemmet, där har de betalt för att höra hennes grymtande. Här gör hon i alla fall ingen nytta. Pustar och frustar i den där stolen som om hon skulle dö vilken sekund som helst.

Pappa - Nu är det så det är. Vi måste ta hand om våra kära,... (*Ingemar skrattar*)

Tänk på din bror, var skulle han vara om han inte fick fira julen med oss.

Ingemar - Det enda felet med honom är att han inte har fått ligga med någon, det kan väl till och med du räkna ut. Du kan ju passa på och se till så att Martin knullar faster Ingrid innan hon åker tillbaks till hemmet så kommer han garanterat att bli frisk till i morgon.

Pappa - Sluta prata sån skit.

Ingemar - Hon kommer ändå inte märka något, hon ligger ju bara där och hosta och harklar sig. Jag slår vad om att hon till och med har somnat innan maten...

Pappa - Lägg av nu.

Ingemar - ...Hon är så fet att hon inte skulle märka om någon drog av henne brallorna.

Pappa - Fy fan vad du äcklar mig ibland.

Ingemar - Säg nu vad du tänker, att det kanske borde vara jag som satt på dårhus, det är väl så du vill ha det. Jävligt passande för ditt dysfunktionella lilla paradiset, så kan du sitta här själv och hälla i dig din jävla glögg år efter år.

Pappa - Det är inget dårhus och det vet du mycket väl.

Ingemar - Behandlingshem, va! För vadå? Hans sjuka hjärna. Du kanske skulle vilja ha mig inspärrad där också, lobotomerad eller nåt.

Pappa - Lobotomerad! Man lobotomerar ingen numera.

Ingemar - Faster Ingrid verkar vara det, eller det kanske var länge sedan.

Pappa - Nej, hon är inte lobotomerad, hon är lite konstig bara, och jag tycker synd om henne på något vis.

Ingemar - Så det är därför du bjuder hit henne varenda jul, så att alla får lida. Då mår du bra va!

Det ringer på dörren.

Pappa - Vad var det? Ringde det på dörren?... Då är hon här nu.

Pappan släcker cigaretten i en askkopp som han i hastigheten lägger ifrån sig i en fåtölj för att i sista stund rätta till något i granens utsmyckning.

Ingemar - Akta granen för fan, jävla fyllo.

Pappa - (*Ropar utåt*) Mamma. Hon är här nu.

Ingemar - Hon heter väl inte mamma för fan.

Pappa - Nej.

Ingemar - Du gifte dig väl inte med nån som heter mamma, du får oss att låta som småbarn. Kallar du henne mamma en gång till så slår jag dig på käften.

Pappa - Du är ju vrickad.

Ingemar - Ja visst är jag. Jag är så vrickad så, jag kan flippa ur när som helst, kanske sticka en kniv i både dig, mamma och faster Ingrid, sen kan brorsan få knulla henne, hör du. Han kan få sätta på den där feta kärringen mitt framför era döda ögon.

Pappa - Fy fan... (*Faster Ingrid hostar*)
Nej men hej faster Ingrid. Vad du ser pigg ut idag då. Ska hon ha lite glögg att värma sig med.

Ingemar - Hon känner för fan inte smaken, ge henne vatten.

Pappa - Om inte du håller käften klipper jag till dig.

Mamman kommer in.

Mamma - Men, faster Ingrid, har du kommit.

Ingrid - (*Ser sig omkring*) Var är Martin, är han inte hemma än?

Mamma - Jo det är han, han ligger uppe och vilar sig lite bara

Ingrid sätter sig tungt ned i fåtöljen på askkoppen utan att märka något.

Ingrid - Jaha.

Mamma - Han har haft en lång resa från sjukhuset

Ingemar - Han är sjuk i huvudet.

Pappa - Håll käften, sa jag. Skulle det smaka med lite glögg före Kalle anka?

Ingemar - Ska vi se på den där jävla skiten i år igen.

Mamma - Det gör vi ju alltid, eller hur. Vi brukar väl alltid se på Kalle anka.

Ingrid - Ja, det gör vi.

Pappa - Vill du ha lite glögg då?

Ingrid - Va! Du pratar så tyst så man kan inte höra.

Pappa - Lite glögg...

Ingrid - Det har du alltid gjort, går omkring och viskar som om det är några hemligheter du håller på med.

Ingemar - (*Skriker*) Glögg, för helvete.

Ingrid - Ja, tack.

Ingemar - (*Börjar gå ut emot köket men knackar pappan i bröstet på vägen*) Du har aldrig riktigt fattat.

Pappa - Vadå?

Ingemar - Ingenting för fan.

Mamma - Vart ska du gå?

Ingemar - Jag ska ta en macka.

Mamma - Nu! Vi ska ju äta sen.

Ingemar - Jag är hungrig.

Mamma - Då orkar du inget när vi väl ska äta sen.

Ingemar - Jag är hungrig nu för fan, får man inte ta en macka i det här huset.

Pappa - Välj dina ord, vi har gäster...

Ingrid tar upp och tänder på en stor cigarr.

Mamma - Jaha, så är det alltid, här står man och lagar hela dagen, så är det ingen som äter sen.

Pappa - Ser du, nu har du gjort mamma ledsen också.

Ingrid - Det var länge sedan vi hade en sådan vinter.

Mamma - Ja, det har varit väldigt kallt i år.

Ingemar är på väg att tända en cigarett.

Pappa - Du får gå ut och röka.

Ingemar - Det är ju skitkallt ute.

Pappa - Du vet väl att mamma tycker det luktar så illa.

Ingemar - Jag får inte ta en macka, jag får inte röka, men den där kärringen, hon sitter där och röker hon, då går det bra.

Pappa - Hon kan inte ta sig ut, det vet du väl.

Ingemar - Hon är så jävla fet, det är det enda. Hon får skylla sig själv. Kan hon inte ta sig ut får hon väl ge fan i att röka.

(Ingrid tar ett bloss på cigarren så att askan ramlar ned i fåtöljen)

... Kan inte nån ta ut den där äckliga kärringen, hon stinker ju.

Mamma - Sluta! Hon kan ju höra dig.

Ingemar - Äh, hon hör väl ingenting.

Pappa - Hon har ju varit här varenda jul.

Ingemar - Slå in henne i plast då, sätt henne i bokhyllan om hon är så jävla värdefull för dig. Lägg henne i sprit förresten så hon slutar lukta...

Martin kommer in.

Ingrid - Är det Martin?

Mamma - Hälsa på Ingrid Martin.

Martin - Jag tror på satanismen...

Ingemar - Nu har han glömt att ta sina piller.

Ingrid - Vad stor du har blivit.

Ingemar - Martin har blivit homofil.

Pappa - Det har han väl inte.

Ingemar - Nej men det hade väl varit nåt det, sista spiken i din lilla skentillvaro.

Ingrid - Ja, jag säger det, du har verkligen vuxit.

Ingemar - Där ser du, hon fattar ingenting, fullständig idiot. De har tagit ut hjärnan på henne på det där hemmet och ersatt det med ett jäkla kålhuvud.

Martin - Jag känner mig lite trött.

Pappa - Då tar jag mig en grogg.

Mamma - Kan du inte vänta lite.

Pappa - Ska vi inte fira jul nu då? Martin, ska du ha något att dricka?

Martin - Jag känner mig lite trött.

Pappa - Det finns lite glögg om du vill ha.

Martin - Jag vet inte hur det hade gått om inte Hitler hade dött.

Mamma - Det vet inte pappa heller, vill du ha lite glögg Martin?

Ingemar - Han borde nog inte dricka något.

Pappa - Du då Ingemar, vill du ha en grogg.

Ingemar - Ja.

Pappa - Cola eller apelsin?

Ingemar - Grape.

Mamma - Du får välja mellan det vi har.

Ingemar - Alltid så jävla konventionell.

Ingrid - När börjar Kalle anka?

Mamma - Tre.

Pappa - Cola eller apelsin?

Ingrid - Kalle anka?

Ingemar - Håll käften! Apelsin.

Mamman visar tre fingrar för Ingrid.

Ingrid - (*Till Martin*) Du har verkligen blivit stor, snart har du vuxit om mamma.

Ingemar - Hon heter för fan inte mamma... hon heter...

Martin - Kalle anka.... (*Bryter ut i ett hysteriskt skratt anfall*)

Mamma - (*Börjar också skratta och de skrattar båda en lång stund*) ... Kalle anka... Det är tur att du fortfarande kan få mig att skratta, Martin. (*Pappan börjar leta efter fjärrkontrollen till teven*) (*Till pappan*) ...Hörde du. Det är tur att någon fortfarande kan få mig att skratta i det här huset, annars vore man väl död för länge sedan.

Ingrid - Ett gott skratt förlänger livet.

Mamma - Ja, jag säger ju det.

Martin fnissar förläget.

Pappa - Var är den någonstans?

Mamma - Vadå?

Pappa - Dosan!... Dosan till teven, jag kan inte hitta den.

Ingemar - Skulle man inte få någon grogg nu då?

Pappa - Jag måste hitta den där jävla dosan först, sakerna ska ligga på sin plats,
(*till mamman*) har du lagt den någonstans?

Mamma - Vi ska väl inte se på teve nu.

Ingrid - Var sak på sin plats.

Pappa - (*Tyst som till sig själv*) Håll käften!

Mamman håller ett finger för munnen

Mamma - Nu finns det väl inget att se på teve.

Pappa - Jo det gör det.

Mamma - Vadå?

Pappa - Det är ju Arne Weise!

Martin - Arne Weise.

Ingemar - Och grogg.

Martin - Grogg.

Ingemar - Apelsin.

Martin - Apelsin.

Ingemar - Ge den där jäveln nåt hjärndödande innan jag klappar till han.

Martin - Ge den där jäveln nåt hjärndödande... (*Ingemar kniper tag om käken på Martin och pressar honom bakåt i stolen, Martin tystnar och Ingemar släpper taget*) ... Innan jag klappar till han...

En stunds tystnad i rummet och Ingemar går upprört ut.

Pappa - (*Till Martin*) Varför håller du på så här?

Martin - (*Härmar pappans uttryck*) Varför håller du på så här?

Mamma - Låt honom vara, han har haft en jobbig resa hem. Det blir nog bra bara han får komma till ro här hemma. (*Till Martin*) Har du tagit dina mediciner Martin?

Pappa - (*Sätter sig ned med en suck*) Jag blir så nervös... (*irriterat*) ... Och inte kan jag hitta den där dosan heller. Du sitter väl inte på den Ingrid?

Ingrid - Va!

Pappa - (*Högre och tydligare*) Ingrid sitter väl inte på dosan?

Ingrid - Äsch! Jag hör vad ni säger, jag hör, (*paus*) ...vad jag vill höra, men det är ju så mycket annat strunt här så...

Mamma - Sitter Ingrid bekvämt i stolen?

Ingrid - Ni tror att jag inte hör något av vad ni säger, att jag är döv. Men då är ni allt ute och cyklar ni.

Pappa - (*Högt och tydligt*) Det är inget som skaver Ingrid under rumpen eller så?

Ingrid - Äh, jag sitter så bra här så, inte fattas det mig nåt, annat än Kalle anka då.

Pappa - Ja, ja...

Ingrid - När börjar förresten Kalle anka?

Mamma - (*Mycket högt*) SNART.

Pappa - Det känns som man väntat ett helt år på att det ska börja.

Mamma - Var lite allvarlig.

Pappan går ut.

Ingrid - Vart tog han vägen?... (*Mamman och Martin ser på henne*) ...Martin?

Mamma - Nej, Martin är här, Ingrid.

Ingrid - Han hade vuxit i alla fall.

Mamma - Ja...

Pappan kommer tillbaka.

Pappa - Så var det grogg då.

Ingrid - Våldigt vad stor han hade blivit.

Pappa - (*Till mamman*) Vad pratar hon om? (*Mamman rycker på axlarna*) ... Glögg till Ingrid... den är redan kall så hon behöver inte vara rädd för att bränna sig... Martin?...

Mamma - Han skulle väl inte...

Ingrid smakar på glöggen.

Pappa - Äsch, det kanske piggar upp honom, vad vet jag? Cola eller apelsin?

Martin - Skit detsamma.

Ingrid - Den är ju kall, glöggen. (*Pappan nickar*)

Ingemar kommer in påklädd.

Mamma - Ska du gå någonstans?

Ingemar - Jag tror faktiskt jag ska ta och gå ut och skjuta lite fattiga, så de slipper lida. Det brukar ju vara så trevligt, nu när det är jul och allt.

Martin - Ja, ja.

Pappa - Ska du gå ut?

Ingemar - Syns inte det.

Mamma - Vi ska ju snart äta.

Ingemar - Oroa dig inte för mig, de säljer hamburgare här nere på hörnet.

Pappa - Nu gör du mamma väldigt ledsen, vet du det. Du gör mamma väldigt, väldigt ledsen.

Ingemar - Dra åt helvete.

Ingrid - (*Till Martin*) Har Martin det roligt på det där stället...

Ingemar - Därhus.

Mamma - Det är ju julmat.

Pappa - Julmat Ingemar, Julmat...

Mamma - Korv, skinka, köttbullar, sill, allt sånt man känner till...

Pappa - Nubbe...

Ingrid - Glöggen är kall...

Mamma - Kalle anka börjar snart...

Ingrid - Glöggen är kall... Den borde vara varm...

Ingemar - Håll käften!

Ingrid - Nästan het... Men den är kall, alldeles kall. (*paus*)
Hur har han det nuförtiden... Martin. (*Får ett hostanfall*)